ΚΡΙΤΙΚΗ

ΘΕΑΤΡΟ ΠΡΟΣΚΗΝΙΟ - ΝΤΙΝΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΗ

«Τρεις μονόλογοι»

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Θυμάμαι το 1961, όταν ο Ντίνος Ταξιάρχης παρουσίασε το «Ένα δράμα τιμής» σε μία νέα θεατρική φόρμα, το «Θέατρο του ενός», έργο που τον καθιέρωσε σε αυτό το είδος του μονολόγου, που υποδύεται όμως πολλούς ρόλους, όχι σαν παντομίμα, αλλά με λόγο που διαχέει μία μοναξιά σε άπειρες εκδοχές και εκμυστηρεύσεις.

Ήταν μία εποχή που φαινόταν ότι ο άνθρωπος ανακάλυπτε τα εσωτερικά του δεσμά, καθώς πολλαπλασιαζόταν η ανάγκη της έκφρασης και της απήχησης σ' έναν ευρύτερο κύκλο, που δημιουργούσε όμως ο ίδιος, καθώς η κοινωνία αναπτυσσόταν προς τον ανταγωνισμό και τη δυσκολία ν' ακουστεί η φωνή του μοναχικού ανθρώπου, εκεί που η αρχή μίας τερατώδους τεχνολογίας που αναπτυσσόταν σιγά - σιγά εμπόδιζε τη σπαραχτική φωνή του πνιγμένου κοντά στον διπλανό του, καθώς κι εκείνος αδυνατούσε να τον ακούσει.

Ο Ντίνος Ταξιάρχης δούλεψε πολύ σε αυτό το είδος. Δεν προσέχτηκε, όμως, όσο θα έπρεπε. Καίτοι ο εξοπλισμός του ήταν μεγάλος (ποιητής, πεζογράφος, κριτικός κ.λπ.) και το έργο του είχε την ποιότητα του πραγματικού καλλιτέχνη. Το ελληνικό θέατρο αναπτύχθηκε στη χυδαιότητα και στη λατρεία του λούμπεν με τη βοήθεια κριτικών, που δυσπιστούσαν σε κάθε άλλον εκτός από τους φίλους τους.

Αυτό, φυσικά, συμβαίνει και σήμερα σε όλα τα είδη της τέχνης, με αποτέλεσμα ν' ανακηρύσσονται μεγάλοι συγγραφείς και ποιητές άνθρωποι που δεν έγραψαν ούτε έναν καλό στίχο, ούτε έναν τουλάχιστον μέτριο μύθο. Ας είναι.

Φέτος, λοιπόν, ο Ντίνος Ταξιάρχης μας έδωσε μία πολύ καλή παράσταση τριών μονόπρακτών του με τη βοήθεια δύο άξιων σκηνοθετών: Του Νίκου Παροίκου και του Θεόφιλου Ζαμάνη.

Το πρώτο του έργο είναι «Το σπαστικό παιδί και η ηθοποιός» σε σκηνοθεσία Νίκου Παροίκου. Μία μάλλον νέα γυναίκα, που είναι υποχρεωμένη να φροντίζει το σπαστικό παιδί της αδελφής της, βρίσκεται σε μία κρίση του στροβίλου των αποτυχιών της. Το παιδί βογκάει συνέχεια και είναι σαν μία υπόκρουση της δυστυχίας της. Εκείνη εκμυστηρεύεται τα όνειρά της, πότε φανταζόμενη τη δόξα μίας πρωταγωνίστριας του θεάτρου, πότε χορεύοντας σπασμωδικά έναν θλιβερό χορό και μιλώντας αδιάκοπα σ' έναν κύκλο φανταστικών, βέβαια, ακροατών, πότε ονειροπολώντας ανύπαρκτους έρωτες και πότε μπήζοντας τις φωνές στο δυστυχισμένο ανίψι της.

Η Μαριάννα Γκούτζιου απέδωσε θαυμάσια τον ρόλο. Είχε μία καταπληκτική πειστικότητα, δόθηκε με όλη της την ψυχή χωρίς το στοιχείο της υπερβολής και κυριολεκτικά μάτωσε πάνω στη σκηνή με τη βοήθεια, βέβαια, του σκηνοθέτη Νίκου Παροίκου, που έδωσε άριστα το μέτρο των δυνατοτήτων του.

Το δεύτερο έργο είναι «Η διάλεξη του κλέφτη». Ο ηθοποιός Παναγιώτης Αθηναίος υποδύεται τον κλέφτη, που οργανώνει συνδικαλιστικά τους ομοίους του. Μέχρι και έρανο κάνει μεταξύ των θεατών για ενίσχυση του σκοπού του (ωραίο εύρημα του σκηνοθέτη) και χτυπιέται κυριολεκτικά για τα δίκαια του κλάδου του.

Θα έλεγα ότι εκτός μίας μικρής δυσχέρειας στην προφορά του «σ», ήταν πολύ καλός στον κινησιακό του ρόλο, αν και υπερτερεί, βέβαια, ο φωνητικός του ρόλος.

Το τρίτο μονόπρακτο είναι «Οι μάσκες του ηθοποιού», που υποδύθηκε ο Λευτέρης Γρηγορίου. Πρόκειται για έναν παλαίμαχο ηθοποιό, που αναπολεί παλιές δόξες, τότε που ταυτιζόταν με βασιλιάδες, πρίγκιπες, ερωτευμένους, Άμλετ που συνομιλούν με νεκροθάφτες, ενώ τώρα συνομιλεί μόνο με τον νεκροθάφτη χρόνο.

Είναι βαθύς ο σπαραγμός για έναν άνθρωπο που βρίσκεται στο σκοτάδι της αφάνειας, ενώ κάποτε βρισκόταν στο προσκήνιο της δόξας.

Ο σκηνοθέτης, Θεόφιλος Ζαμάνης, τόνισε αυτόν τον σπαραγμό και μου φαίνεται πως έδωσε τέλεια αυτή την τραγική στιγμή για έναν άνθρωπο, που έζησε τ' απατηλά φώτα της σκηνής και στη βαθιά υπόκλισή του προς τους θεατές είχε έναν κόσμο δικό του ν' ανανεώνει την ψευδαίσθηση ότι ήταν κάποιος, που συγκινούσε μυσταγωγικά ένα πλήθος ανθρώπων.

Βέβαια, υπάρχει μία μακρινή κάπως συγγένεια με το «Κύκνειο άσμα» του Τσέχοφ, αλλά εδώ υπερτερεί ο ρεαλισμός που γίνεται όνειρο, ενώ στον Τσέχοφ υπερτερεί το νόημα της φθοράς μέσ' από τον ξεπεσμό.

Τελειώνοντας, θ' αναφερθώ πάλι στην αδικία του να περνούν από την τέχνη άνθρωποι, που ποτέ δεν τιμήθηκαν με μία κρατική βοήθεια και να επιμένουν, γιατί η τέχνη είναι γι' αυτούς ανάγκη και αλήθεια και όχι το άλλοθι της εύνοιας σπουδαιοφανών φίλων, που παράξενο... δεν λείπουν από καμία επιτροπή επιχορηγήσεων και διακρίσεων, εκπροσωπώντας τον ξεπεσμό και την παρακμή.

Για να επανορθώσω μία παράλειψη, θέλω ν' αναφερθώ στην πολύ καλή μουσική του έργου, που επιμελήθηκαν οι Παναγιώτης Τανιαδάκης και Πλάτων Ανδριτσάκης.